

A háztartások életszínvonala, 2017

1. fejezet JÖVEDELMI HELYZET

2. fejezet SZEGÉNYSÉG, TÁRSADALMI KIREKESZTŐDÉS

3. fejezet A HÁZTARTÁSOK FOGYASZTÁSA

4. fejezet SZUBJEKTÍV JÓLLÉT

1. fejezet JÖVEDELMI HELYZET

2017-ben a háztartások jövedelmi helyzete tovább javult. Az egy főre jutó éves bruttó jövedelem 1 millió 644 ezer forint volt, 9,3%-kal magasabb, mint az előző évben, a nettó jövedelem pedig 1 millió 300 ezer forintot tett ki, ami 8,4%-kal haladta meg az előző évit. A reáljövedelem 5,9%-kal nőtt 2016-hoz képest.

2. fejezet SZEGÉNYSÉG, TÁRSADALMI KIREKESZTŐDÉS

2017-ben a lakosság 19,6%-át, 1 millió 887 ezer embert érintett a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata, 578 ezer fővel kevesebbet, mint 2016-ban. A jövedelmi szegénységi arány 13,4-ről 12,8%-ra, a súlyos anyagi depriáció 14,5-ről 10,2%-ra mérséklődött. 398 ezer fő élt munkaszegény háztartásban, 70 ezerrel kevesebb, mint az előző évben. A mélyszegénységben élők 1,2%-os aránya nem változott.

3. fejezet A HÁZTARTÁSOK FOGYASZTÁSA

2017-ben minden jövedelmi csoportban nőtt a fogyasztás, az egy főre jutó összes személyes célú kiadás 1 millió 106 ezer forintot tett ki, reálértéken 5,7%-kal magasabb, mint az egy évvel korábbi. Reálértéken a legnagyobb mértékben, 17,5%-kal a vendéglátás- és szállás-hely-szolgáltatási kiadások emelkedtek, a legkevésbé pedig a lakásfenntartási és háztartásienergia-kiadások nőttek, amelyek nagysága 1,6%-kal haladta meg az egy évvel korábbit.

4. fejezet SZUBJEKTÍV JÓLLÉT

2018-ban a magyar lakosság életkörülményei szubjektív megítélésében a korábbi évekhez képest számos esetben pozitív változás érződik. Az élettel való elégedettség átlagértéke az előző években többnyire állandónak mondható 6,1-ről 6,5-re, a háztartás anyagi helyzetével való elégedettség 5,2-ről 5,5-re, a lakóköznyezettel való elégedettség átlagértéke pedig 6,6-ről 7,1-re nőtt.

- Jelen kiadvány adatai a KSH 2018. évi háztartási költségvetési és életkörülmények adatfelvételéből (HKÉF) származnak.
- Az adatok referenciaéve 2017.
- Az adatok előzetesek, az Eurostat validálását követően válnak véglegesé.

TARTALOM

1. JÖVEDELMI HELYZET

5	1.1. Az egy főre jutó jövedelem alakulása
6	1.2. Jövedelemszerkezet
7	1.3. Jövedelmi tizedek szerinti jövedelemkülönbségek
8	1.4. Háztartástípusok szerinti jövedelemkülönbségek
9	1.5. Jövedelemkülönbségek korcsoportok, iskolai végzettség és gazdasági aktivitás szerint
10	1.6. Jövedelemkülönbségek régiók és településtípus szerint
11	1.7. A háztartások szubjektív jövedelemelvárásai
12	1.8. Jövedelmi egyenlőtlenségek

2. SZEGÉNYSÉG, TÁRSADALMI KIREKESZTŐDÉS

13	2.1. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés fogalma és mérése
14	2.2. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés dimenziói
15	2.3. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés demográfiai jellemzők szerint
16	2.4. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés háztartástípusok szerint
17	2.5. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés regionális és településtípus szerinti eltérései
18	2.6. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés a roma népesség körében
19	2.7. A relatív jövedelmi szegénység
21	2.8. Súlyos anyagi depriváció
22	2.9. Nagyon alacsony munkaintenzitás
23	2.10. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés az Európai Unióban

3. A HÁZTARTÁSOK FOGYASZTÁSA

24	3.1. A háztartások fogyasztási kiadásainak időbeni alakulása
25	3.2. A háztartások fogyasztási kiadásainak szerkezete
26	3.3. Az egy főre jutó élelmiszer-mennyiségek alakulása
27	3.4. A háztartások fogyasztása a különböző jövedelmi csoportokban
28	3.5. Fogyasztás a különböző társadalmi csoportokban
29	3.6. A fogyasztás területi különbségei
30	3.7. A háztartások tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottsága

4. SZUBJEKTÍV JÓLLÉT

31	4.1. Élettel való elégedettség
32	4.2. Életkörülményekkel való elégedettség
33	4.3. Mentális közérzet

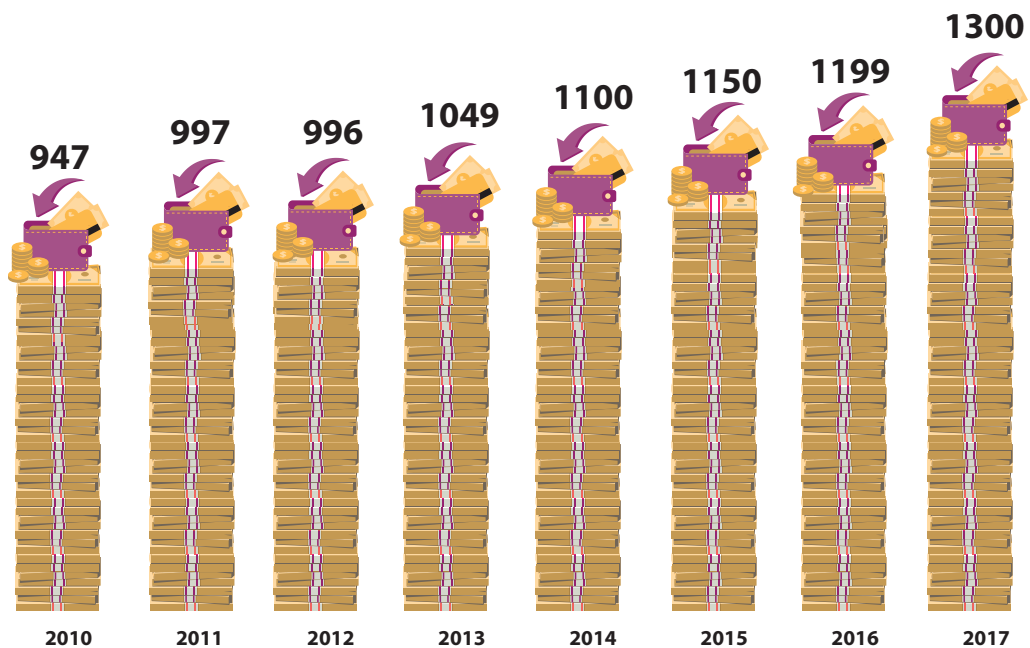
1. JÖVEDELMI HELYZET

1.1. Az egy főre jutó jövedelem alakulása

A háztartások jövedelmi helyzetét számos makrogazdasági tényező befolyásolja, közülük is legmeghatározóbb tényezők a gazdaság teljesítőképessége, az árszínvonal és a foglalkoztatás. A 2008-as gazdasági válság évekre visszavetette a reálbérek növekedési ütemét. A háztartások jövedelmi helyzetének érezhető javulása csak 2013-ban kezdődött el. Az egy főre jutó¹ nettó jövedelem nominálértéken 2013 és 2017 között összesen 23,9%-kal növekedett.

2017-ben az egy főre jutó éves bruttó jövedelem 1 millió 644 ezer forint volt, 9,3%-kal magasabb, mint az előző évben, a nettó jövedelem pedig 1 millió 300 ezer forintot tett ki, ami 8,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A reáljövedelem 5,9%-kal nőtt 2016-hoz képest.

Az egy főre jutó éves nettó jövedelmek alakulása, ezer forint

¹ Az egy főre jutó összeg számításakor nem az adott jövedelmtípussal rendelkezők számával, hanem a teljes népesség létszámával osztjuk az országos összesen értéket.

1.2. Jövedelemszerkezet

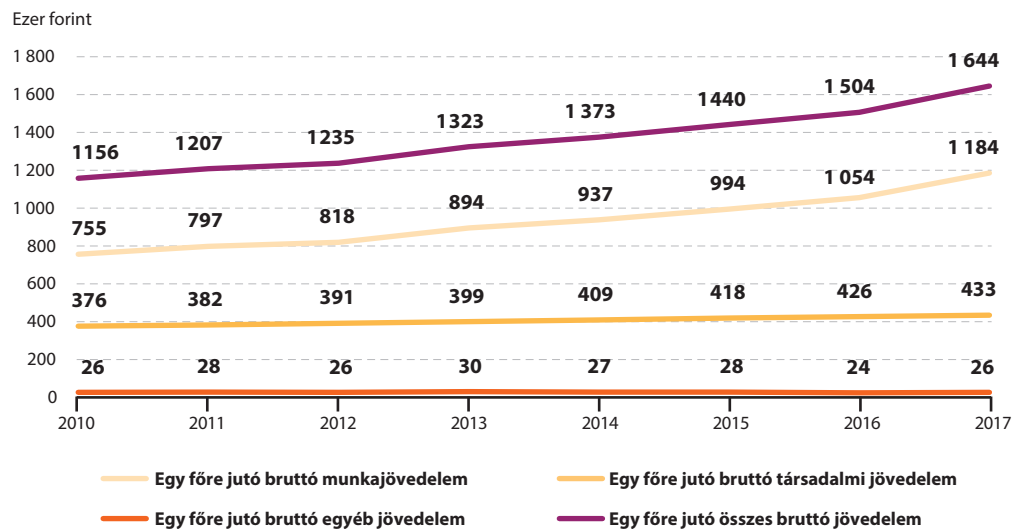
A háztartások jövedelmét bevételi forrás szerint három fő típusra oszthatjuk: munka-, társadalmi és egyéb jövedelemre. 2010 óta a háztartások összes jövedelmének egyre nagyobb hányada származik munkából, ami fontos feltétele a fenntartható életszínvonal-emelkedésnek. Míg 2010-ben a munkajövedelem aránya 65,3%-ot tett ki, addig 2017-ben elérte a 72,0%-ot, a társadalmi jövedelmek részaránya pedig 32,5-ről 26,4%-ra csökkent. Az egyéb jövedelmek részesedése 2%-on stagnált.

2017-ben az egy főre jutó bruttó munkajövedelem 12,4%-kal növekedett 2016-hoz képest és 1 millió 184 ezer forint volt. A munkajövedelem reálértéken 9,8%-kal emelkedett. A munkajövedelem legnagyobb hányadát (89,4%) kitevő munkaviszonyból származó jövedelem 12,2%-kal gyarapodott, és egy főre vetítve 1 millió 58 ezer forintot tett ki.

A társadalmi jövedelmek egy főre számított éves összege 1,7%-kal, 433 ezer forintra emelkedett 2017-ben. Összetételét tekintve a legnagyobb részarányt (81,5%-ot) a nyugdíjak és nyugdíjszerű ellátások képviselték. A családdal, gyermekekkel kapcsolatos ellátások egy főre vetített összege 63 ezer forint volt, 2,4%-kal több, mint 2016-ban.

Az egyéb jövedelmek 8,5%-kal emelkedtek 2016-hoz képest, egy főre számítva 26 ezer forintot tettek ki.

Az egy főre jutó éves bruttó jövedelmek alakulása

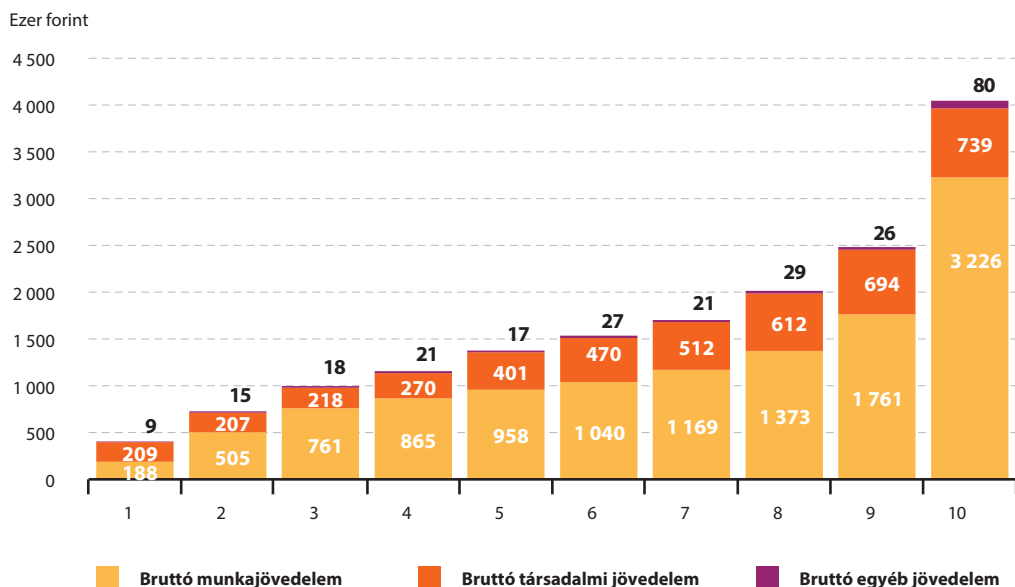

1.3. Jövedelmi tizedek szerinti jövedelemkülönbségek

A legalsó és a legfelső jövedelmi tizedek közti különbség a bruttó jövedelmek tekintetében tízszeres volt 2017-ben, amely nem változott az előző évhez képest. A családi adókedvezmény kismértékben csökkentette ezt a különbséget, a nettó jövedelmeket tekintve ez 8,2-szeres volt. Az első tizedben az egy főre jutó éves átlagos bruttó bevétel az országos átlag egynegyede, a nettó jövedelemnél pedig 29,2%-a volt. A legfelső tizedben az egy főre jutó éves bruttó jövedelem két és félszerese volt az átlagnak. A jövedelmi tizedenkénti összehasonlításakor figyelembe kell venni, hogy az egy főre jutó jövedelmek nagysága függ a háztartás átlagos taglétszámától, ami az első tizedben 3,2, a tizedikben pedig csak 1,9. A bruttó jövedelmek összege az országos átlagot a hetedik tizedben tartozó háztartások esetében érte el és haladta meg.

Az első tizedben a háztartások bruttó jövedelmének több mint fele társadalmi ellátásokból származott, a munkajövedelem mindössze 46,2%-át tette ki a háztartás összes bevételének. A tizedikben volt a legmagasabb a munkajövedelem aránya, a teljes bruttó jövedelem 79,7%-a.

Az egy főre jutó bruttó jövedelmek megoszlása jövedelmi tizedenként, 2017

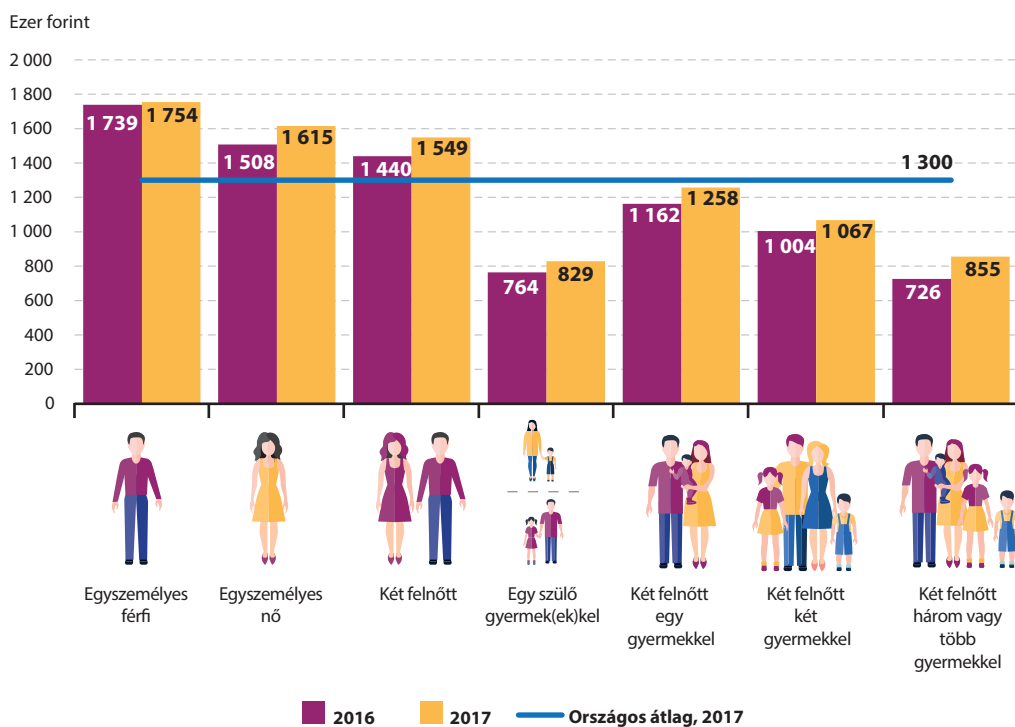

1.4. Háztartástípusok szerinti jövedelemkülönbségek

2017-ben legmagasabb jövedelemmel az egyedülálló férfiak rendelkeztek, éves nettó jövedelmük átlagosan 1 millió 754 ezer forintot ért el. Ennél 7,9%-kal kevesebb volt a nőké. A gyermekes háztartások egy főre jutó nettó jövedelme 1 millió 42 ezer forintot tett ki, amely 19,8%-kal maradt el az összes háztartás átlagától, a gyermekteleneké pedig közel ugyanennyivel (19,2%) haladta meg azt, összességében pedig 1 millió 549 ezer forint volt. 2016-hoz képest a gyermekesek egy főre jutó nettó jövedelme 11, a gyermekteleneké 7,1%-kal emelkedett. 2017-ben a legrosszabb jövedelmi helyzetben továbbra is az egyszülős és a három- vagy több-gyermekes háztartások voltak, egy főre jutó nettó jövedelmük nem érte el az országos átlag kétharmadát.

Az egy főre jutó éves nettó jövedelmek háztartástípusok szerint

1.5. Jövedelemkülönbségek korcsoportok, iskolai végzettség és gazdasági aktivitás szerint

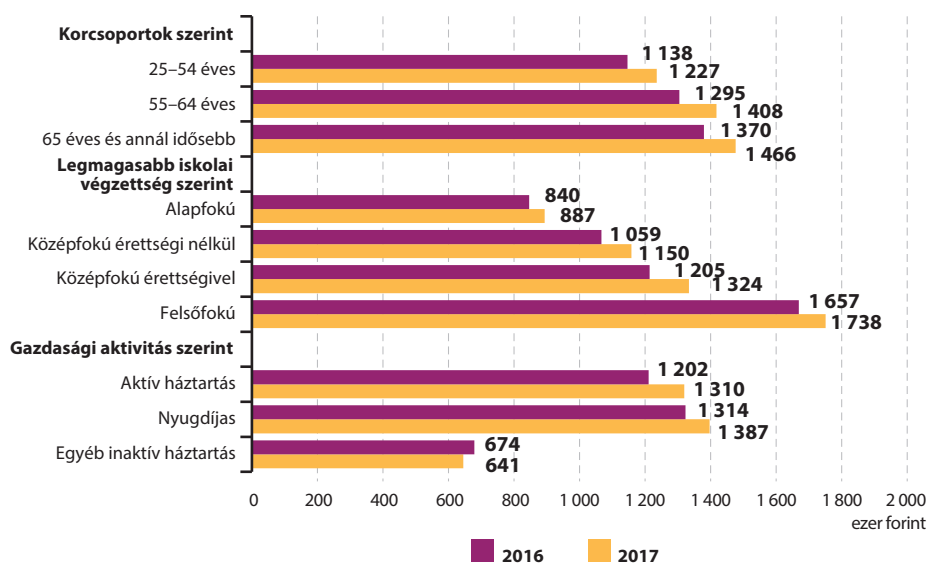
A háztartások egy főre jutó nettó jövedelme a referenciaszemély² korának emelkedésével nő. Az egy főre jutó nettó jövedelem a 65 éves és annál idősebb referenciaszeméllyel rendelkező háztartásokban volt a legmagasabb, ami elsősorban ezekben a háztartásokban előforduló átlagosnál alacsonyabb taglétszámmal magyarázható. Körükben az egy főre jutó éves nettó jövedelem 7,0%-os éves növekedés mellett 1 millió 466 ezer forint volt 2017-ben.

A munkaerőpiacon elérhető jövedelem nagyságát szignifikánsan befolyásolja a legmagasabb iskolai végzettség. 2017-ben azokban a háztartásokban, ahol a referenciaszemély alapkú végzettségű volt, az egy főre jutó nettó jövedelem alig érte el az átlag kétharmadát, ahol érettségivel rendelkezett, átlag körüli jövedelem jutott egy főre számolva, míg felsőfokú végzettségű referenciaszemély esetében az átlagot több mint egyharmaddal haladta meg a fejenkénti nettó jövedelem.

2017-ben gazdaságilag aktív referenciaszeméllyel rendelkező háztartásban élt a népesség 78,1%-a. Ezekben a háztartásokban az egy főre jutó nettó jövedelem 9,0%-kal volt több a 2016. évinél, és 1 millió 310 ezer forintot tett ki. A nyugdíjas háztartások jövedelme 6,7%-kal volt magasabb az országos átlagnál, egy főre vetítve 1 millió 387 ezer forint jutott.

Az egyéb inaktív háztartások egy főre jutó jövedelme kismértékben csökkent 2016-hoz képest, és nem érte el az országos átlag felét.

Az egy főre jutó éves nettó jövedelmek alakulása korcsoportok, iskolai végzettség és gazdasági aktivitás szerint

² Referenciaszemély: a háztartás tagjai közül a legmagasabb jövedelemmel rendelkező személy.

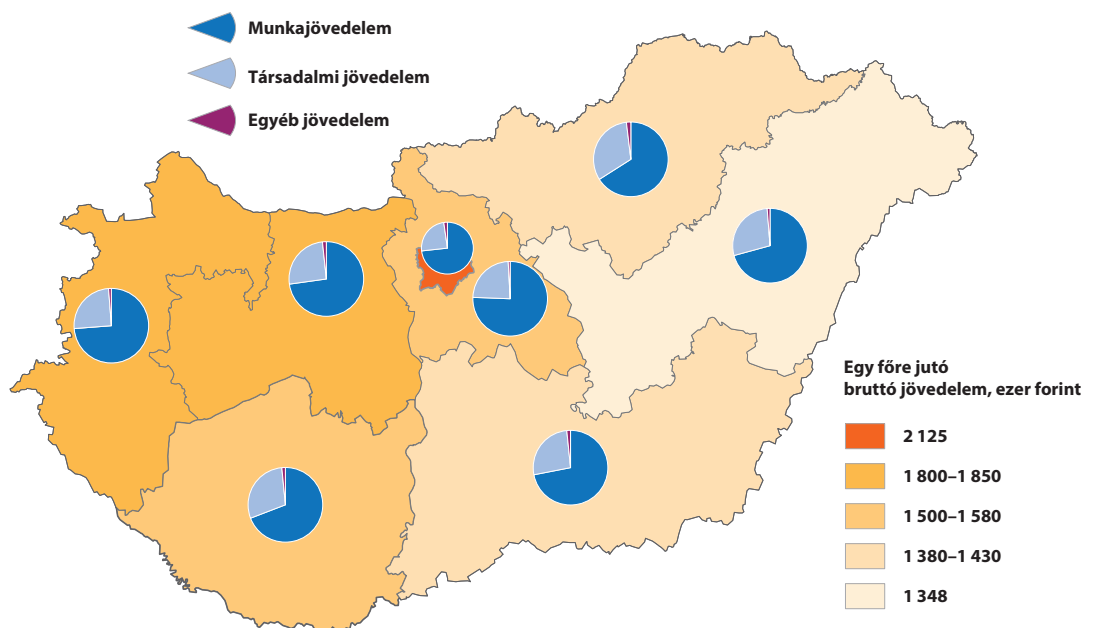
1.6. Jövedelemkülönbségek régiók és településtípus szerint

A háztartások jövedelmi helyzete regionálisan jelentősen eltérő képet mutat. 2017-ben a leggazdagabb Budapest régió és a legszegényebb Észak-Alföld között az egy főre jutó bruttó jövedelem között az előző évihez hasonlóan 1,6-szeres volt a különbség. Budapesten az egy főre jutó éves átlagos bruttó jövedelem 2 millió 125 ezer forintot tett ki, ami az országos átlagot 29,3%-kal haladta meg. Észak-Alföldön az egy főre jutó éves bruttó jövedelem pedig 1 millió 348 ezer forint volt, ami 18%-kal maradt el az átlagtól. A második legszegényebb régió Észak-Magyarország volt, ahol az egy főre jutó bruttó jövedelem az országos átlagnak mindössze 84,5%-át tette ki. A 2016-hoz képesti változást vizsgálva a legnagyobb jövedelemnövekedés Nyugat-Dunántúlon következett be, ahol az egy főre jutó bruttó jövedelem 18,8%-os növekedés mellett 1 millió 849 ezer forintot ért el a második legmagasabbat Budapest után.

A háztartások jövedelemszerkezete Észak-Magyarországon volt a legrosszabb, ahol a háztartások jövedelmük közel egyharmadát (32,1%) társadalmi juttatások révén szereztek, a munkajövedelem részaránya mindössze 66,0%-os volt. Ezzel szemben a legkedvezőbb jövedelemszerkezetű Pest régióban a társadalmi jövedelmek részaránya 23,5% volt, a munkajövedelemé pedig 75,6%.

A jövedelmek nagysága követi a települési hierarchiát, minél nagyobb a település, annál magasabb az egy főre jutó bruttó jövedelem. A megyei jogú városokban a bevételek nagysága 5,2%-kal meghaladta az országos átlagot, és 1 millió 730 ezer forintot tett ki egy főre vetítve éves szinten. Az egyéb városokban 6,3, a községekben 13%-kal elmaradt az egy főre jutó bruttó jövedelem az országos átlagtól.

Az egy főre jutó éves bruttó jövedelmek nagysága és megoszlása régióinként, 2017

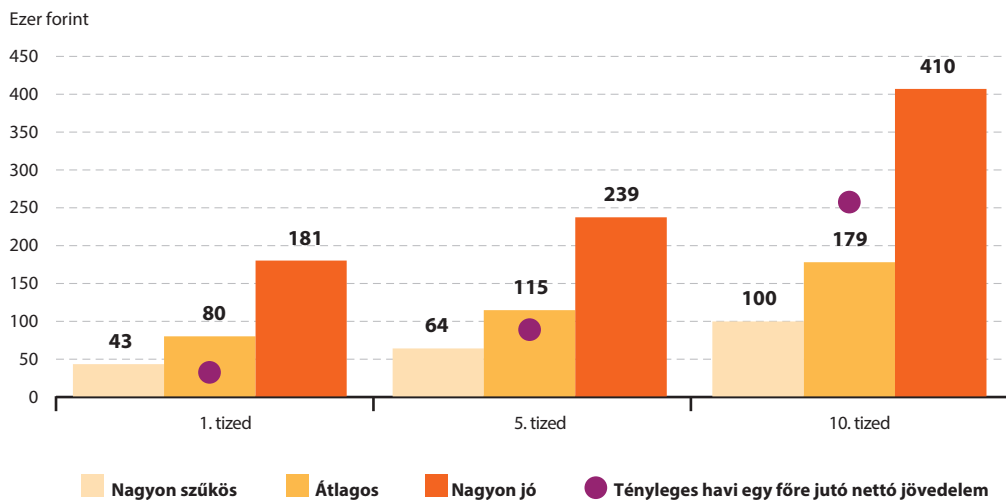

1.7. A háztartások szubjektív jövedelemelvárásai

A háztartások véleményét tükrözik azok az adatok, amelyek arra vonatkoznak, hogy fejenként mekkora havi jövedelemre lenne szükségük bizonyos megélhetési szintekhez. Minél kedvezőbb jövedelmi helyzetben van a háztartás, annál magasabb jövedelmet tartanak szükségesnek egy-egy megélhetési szinthez. Míg az első tizedben havi 80 ezer forintot is elégségesnek tartottak az átlagos szinthez, addig a tizedikben fejenként 179 ezer forintra lett volna ehhez szükségük 2017-ben. A nagyon jó megélhetési szintnél még nagyobb, 2,3-szeres volt az eltérés a szegények és a gazdagok elvárásai között. Érdekes különbség az is, hogy míg az első és az ötödik tizedben az átlagos megélhetéshez magasabb jövedelmet tartanak szükségesnek, mint a valóságos jövedelmük, addig a tizedikben lévő háztartások a valóságban 44,7%-kal magasabb jövedelemmel rendelkeznek, mint amit az átlagos megélhetéshez elegendőnek tartanának, azaz szubjektíven is érzik, hogy az átlagosnál jobban élnek.

A különböző megélhetési szintekhez szükségesnek gondolt havi fejenkénti nettó jövedelmek, 2017

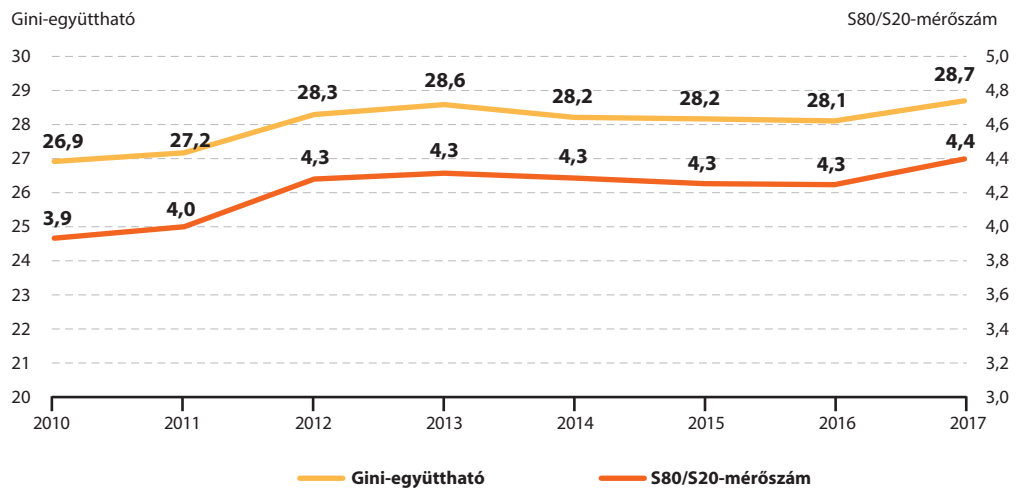

1.8. Jövedelmi egyenlőtlenségek

A jövedelmi egyenlőtlenségek vizsgálatának két legelterjedtebb mérőszáma a Gini-együttható, amely azt méri, hogy mennyire egyenletes a jövedelem eloszlása a társadalomban, valamint az S80/S20-mérőszám, ami pedig a leggazdagabb és a legszegényebb ötödök közti jövedelmekülönbséget vizsgálja. Minél nagyobbak a mutatók, annál nagyobb az egyenlőtlenség. 2017-ben mindkét mérőszám alapján kismértékben nőtt az egyenlőtlenség, de ennek ellenére Magyarország továbbra is az Európai Unió átlagánál kisebb mutatókkal bír és a közepesen egyenlőtlen országok közé tartozik. A leggazdagabb és a legszegényebb 20% jövedelme között 2017-ben 4,4-szeres volt a különbség, míg az uniós átlag az elmúlt 10 évben 5 fölért.

Jövedelmi egyenlőtlenség az S80/S20 és a Gini-együttható alapján

2. SZEGÉNYISÉG, TÁRSADALMI KIREKESZTŐDÉS

2.1. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés fogalma és mérése

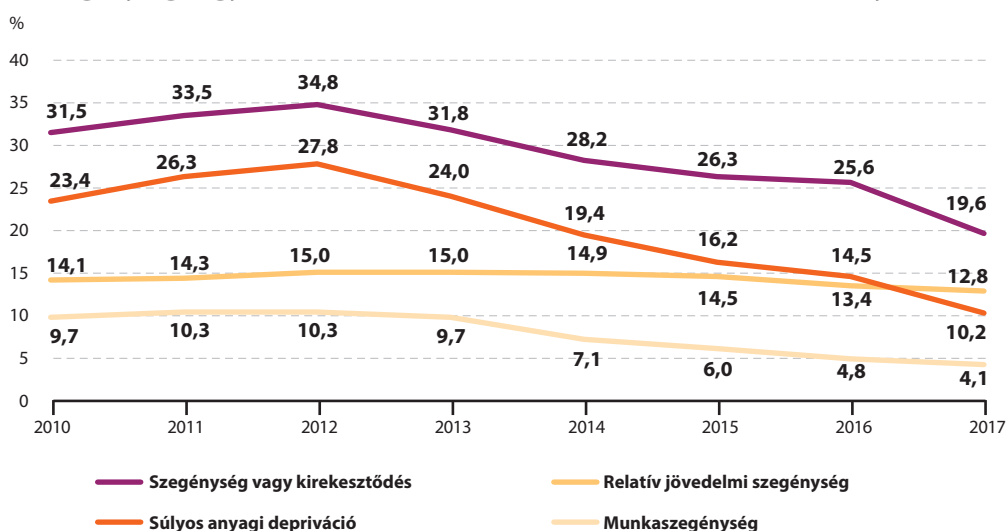
A szegénységet az Európai Unió valamennyi tagállamában egységes mutatószámrendszer alapján számolja az adott ország statisztikai hivatala. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett népesség aránya (AROPE; At Risk of Poverty or Social Exclusion) elnevezésű összetett indikátor a jövedelmen túl a szegénység egyéb megnyilvánulási formáit is számba veszi, így az anyagi nélkülözést, valamint a munkaerőpiaci kirekesztődést is. Ezek alapján az összetett szegénységi mutató három részindikátort foglal magában:

- relatív jövedelmi szegénységi arány,
- súlyos anyagi deprivációban érintettek aránya,
- nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya (munkaszegénység).

A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettnek tekintjük azokat, akik a három dimenzió bármelyikében érintettek.

Magyarországon a mérések kezdete óta 2012-ben érte el a mutató a legmagasabb értéket, ezt követően pedig folyamatosan csökken a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett népesség száma és aránya. 2017-ben a teljes lakosság kevesebb, mint egyötöde (19,6%), azaz 1 millió 887 ezer ember volt érintett, 578 ezer fővel kevesebb, mint 2016-ban. 2017 folyamán a szegénység valamennyi dimenziójában folytatódott a javulás. Legnagyobb mértékű csökkenés a súlyos anyagi deprivációban élők arányában és számában következett be, 14,5-ről 10,2%-ra mérséklődött a hányaduk, az érintettek száma pedig 426 ezer fővel csökkent. A jövedelmi szegénységben a népesség 12,8%-a, 1 millió 227 ezer fő élt, a munkaszegénység pedig 4,1%-ot, 398 ezer embert érintett 2017-ben.

A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya

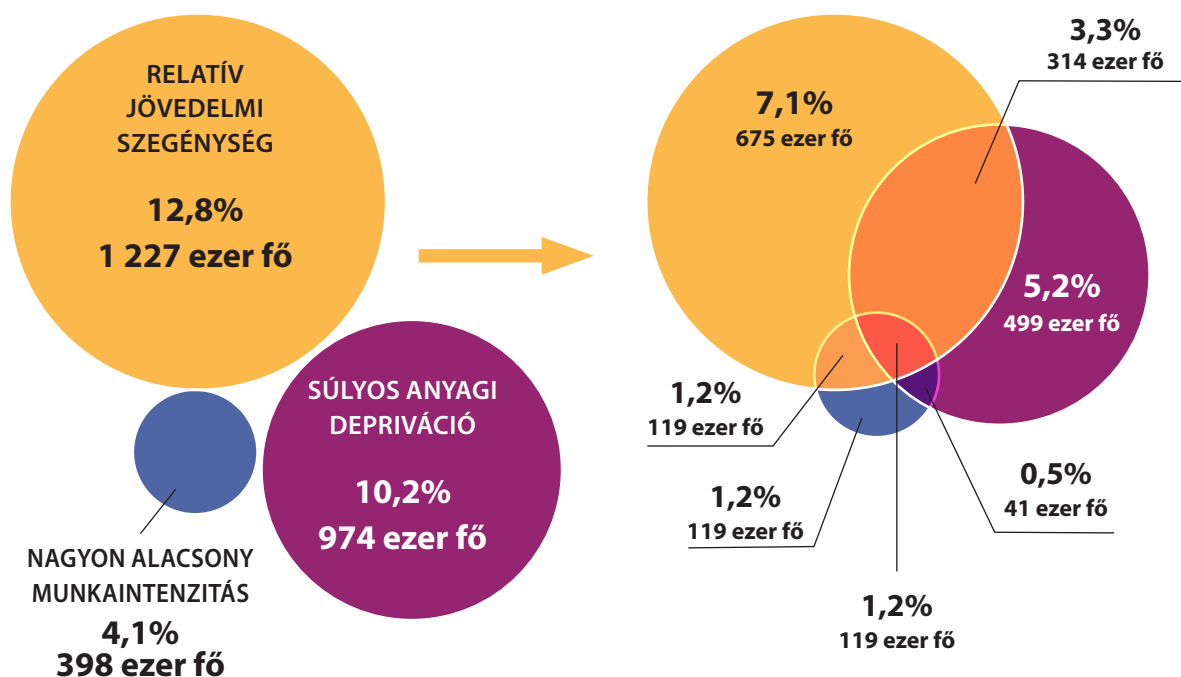

2.2. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés dimenziói

Az egyes szegénységi dimenziók egymáshoz viszonyított nagysága 2017-ig eltért az Európai Unió legtöbb országában tapasztaltaktól. Míg Magyarországon az anyagi nélkülözés dimenziója volt a legnagyobb arányú, addig a legtöbb országban a jövedelmi szegénységben élők képviselik a többséget. 2017-ben a súlyos anyagi depriváció által érintettek száma jelentősen csökkent, így már Magyarországon is kevesebb embert érint az anyagi nélkülözés, mint a jövedelmi szegénység. 2016-hoz képest 1 millió 4 ezerről 540 ezerre csökkent az olyan súlyosan depriváltak száma, akik jövedelmük alapján nem számítanak szegénynek. A szegénység vagy kirekesztődés kockázatának kitettek közel kétharmadát, 1 millió 293 ezer főt egyfajta szegénységi tényező érintett. Az ő számuk csökkent legnagyobb mértékben az előző évhez képest. 1,5%-kal nőtt azok száma, akik egyszerre két szegénységi kockázatnak voltak kitéve. Többségüket (314 ezer fő) a súlyos anyagi depriváció és a jövedelmi szegénység érintette. 57 ezer fővel csökkent azok száma, akik munkaszegény háztartásban éltek és súlyosan depriváltak is voltak. Nem változott azok aránya, akik együttesen mindhárom szegénységi kockázatnak ki voltak téve.

A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek száma és aránya dimenzióként külön, illetve a dimenziók együttes figyelembevételével, 2017

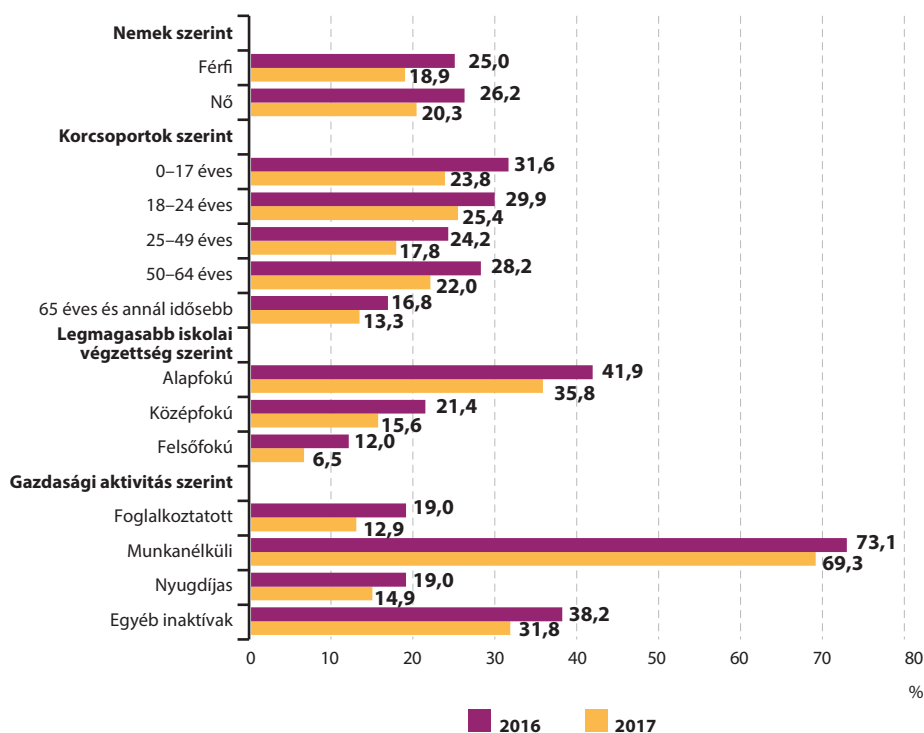
2.3. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés demográfiai jellemzők szerint

A nők egyötödét (20,3%), a férfiak valamivel kisebb arányát, 18,9%-át érintette 2017-ben a szegénység vagy kirekesztődés kockázata. A nemek közti különbség a 65 év feletti korosztályban volt a legszármottevőbb, körükben 171 ezer nő (15,7%), és 67 ezer férfi (9,6%) volt kitéve a szegénység vagy kirekesztődés kockázatának. Az egyes dimenziókat tekintve a nők hátránya a jövedelmi szegénységben mutatkozik meg a leginkább, körükben a mutató értéke 13,6, míg a férfiaknál 11,9% volt.

A korcsoportokat tekintve markánsan javult a gyermekek helyzete, a szegénység vagy kirekesztődés által érintett 18 év alattiak aránya az egy évvel korábbi 31,6-ról 23,8%-ra, létszámuk pedig 131 ezer fővel, 401 ezerre csökkent 2017-re. Szintén javult – 29,9-ről 25,4%-ra – a 18 és 24 év közötti fiatalok körében is a szegénység vagy kirekesztődés kockázatának kitétek aránya.

Az iskolai végzettség és a munkaerőpiaci helyzet szoros összefüggése a szegénység alakulásában is tükröződik. Minél alacsonyabb az egyén iskolai végzettsége, annál rosszabb a helyzete a munkaerőpiacon, és annál nagyobb valószínűséggel érinti a szegénység vagy kirekesztődés kockázata. Az alapfokú végzettségűek között 2017-ben közel 6-szor nagyobb volt a szegények vagy kirekesztődtek aránya, mint a felsőfokú végzettségűek körében. A munkanélküliek közel 70%-át érintette a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata, míg a foglalkoztatottak között ez az arány 12,9% volt 2017-ben. Szintén javult a nyugdíjasok helyzete, körükben elsősorban a súlyos anyagi deprivációval érintettek arányának 12,8-ről 7,4%-ra történő mérséklődése javította az összetett szegénységi mutató értékét.

A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya néhány demográfiai-gazdasági jellemző szerint

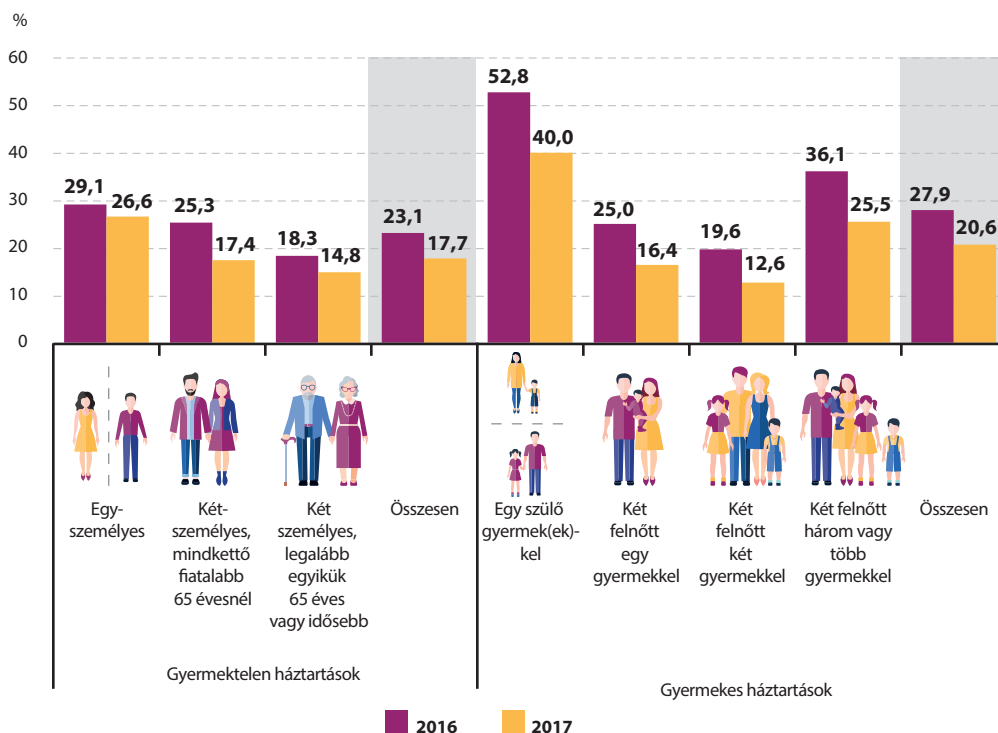
2.4. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés háztartástípusok szerint

2017-ben a gyermekes háztartások valamivel több mint egyötödét érintette a szegénység vagy kirekesztődés kockázata, amely 7,3 százalékponttal kevesebb, mint 2016-ban. Tovább csökkent a különbség a gyermekes és gyermektelen háztartások között, egyre kevésbé differenciálja a háztartások életszínvonalát, hogy van-e gyermek a családban.

A különböző gyermekes háztartástípusokat tekintve továbbra is az egyszülős háztartások voltak kitéve legnagyobb mértékben a szegénység vagy kirekesztődés kockázatának, de míg 2016-ban minden második egyszülős család volt érintett, addig arányuk 2017-ben 40%-ra csökkent. A javulás ellenére közülük még így is közel kétszer gyakoribb az érintettség, mint a gyermekes háztartások átlagában.

A három- vagy többgyermekes háztartások egynegyedét érintette a szegénység vagy kirekesztődés kockázata, ami számottevő javulás a 2016. évi 36,1%-os arányhoz képest.

A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya háztartástípusok szerint

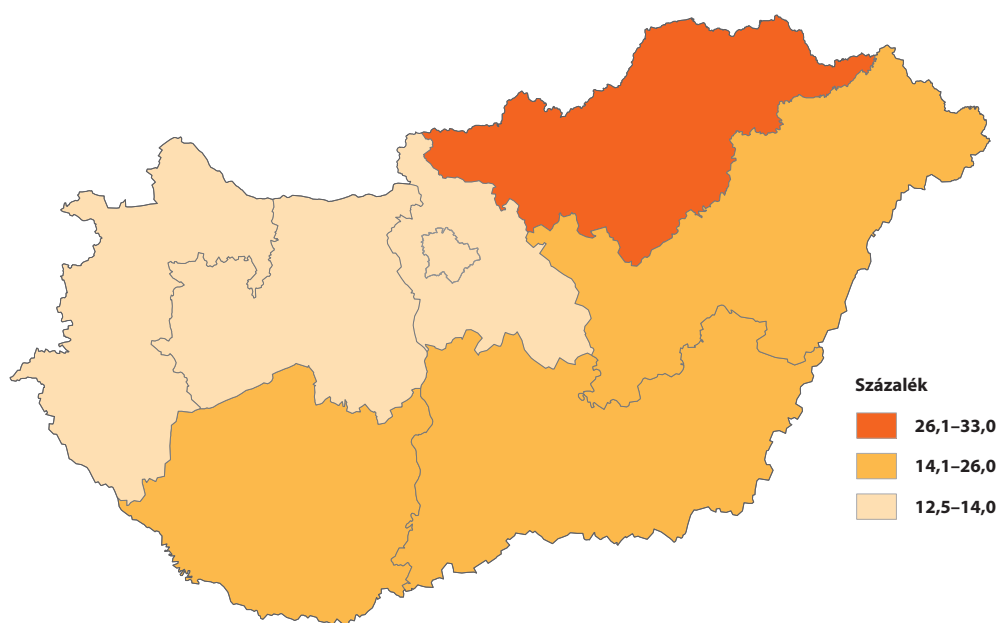

2.5. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés regionális és településtípus szerinti eltérései

A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett népesség aránya regionálisan kismértékben eltér attól, amit kizárólag a jövedelmi különbségek mutatnak. Ez is azt tükrözi, hogy az összetett szegénységi mutató sokkal tágabb a kizárólag jövedelmi szintű értelmezésnél. 2017-ben legkedvezőbb helyzetben Nyugat-Dunántúl lakossága volt, ahol a szegénység vagy kirekesztődés kockázatának a népesség 12,5%-a volt kitéve, míg a legkedvezőtlenebb helyzetű Észak-Magyarországon minden harmadik személy bizonyult érintettnek. Budapesten a lakosság 13,9%-át érintette a szegénység vagy kirekesztődés kockázata. Az egyes dimenziókat tekintve a jövedelmi szegénység leginkább Észak-Alföldet és Dél-Dunántúlt sújtotta (19,2% és 18,4%), míg az érintettek aránya Pest és Budapest régióban volt a legalacsonyabb, egyaránt 7,8%. A lakosság legkisebb hányada (4,2%) Nyugat-Dunántúlon tartozott a súlyosan depriváltak közé, míg a legtöbben (25,0%) Észak-Magyarországon. A munkaszegénység tekintetében 2017-ben a legkedvezőbb helyzetben Közép-Dunántúl volt, ahol a lakosság mindössze 1,7%-a élt nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban. Budapesten ez az arány 3,7%-ot tett ki. Legrosszabb helyzetben Észak-Magyarország volt, ahol hányaduk elérte a 7,5%-ot.

A szegénység vagy kirekesztődés kockázatának kitett népesség arányának alakulása követi a települési hierarchiát. A megyei jogú városok lakosságának 14,7, az egyéb városokban a népesség 18,7, míg a községekben 26,5%-át érintette a szegénység kockázata 2017-ben.

A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya régióként, 2017

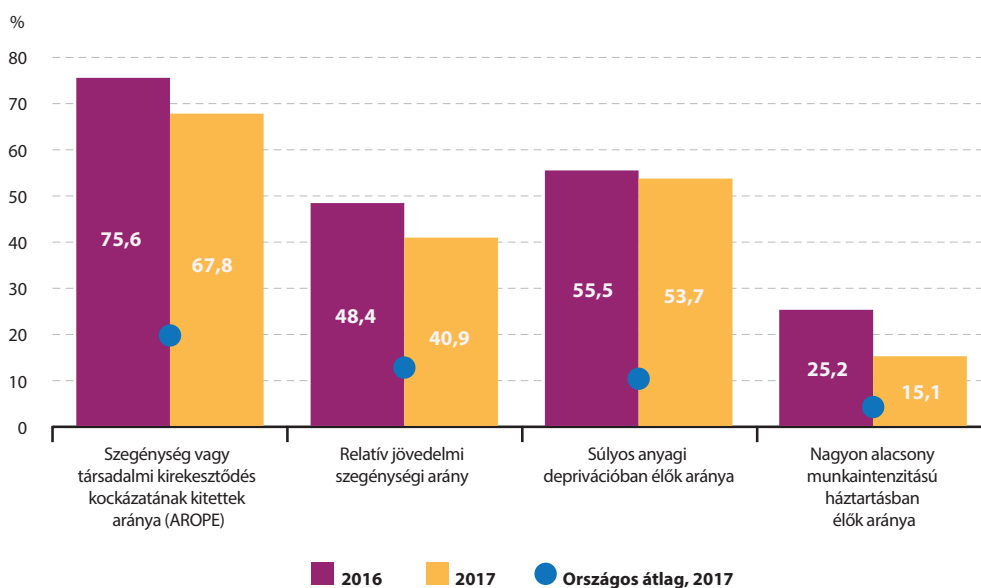

2.6. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés a roma népesség körében

A KSH 2013 óta vizsgálja kiemelten a roma népesség életkörülményeit, köztük a szegénységi mutatók alakulását. Körükben a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya 2017-ben 67,8% volt, 7,8 százalékponttal alacsonyabb, mint 2016-ban, de arányuk még így is három és félszerese az országos átlagnak. A roma népesség legnagyobb hányadát továbbra is a súlyos anyagi depriváció érinti, közülük minden második ember anyagi nélkülözésben élt 2017-ben. A csökkenés ellenére a romák jövedelmi szegénységi kockázata háromszorosa volt az országos átlagnak. Számottevő javulás következett be a munkaintenzitás-mutatóban: 2016-ban még minden negyedik személy munkaszegény háztartásban élt, 2017-ben a romák 15,1%-a élt nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban.

A roma népesség szegénységmutatói

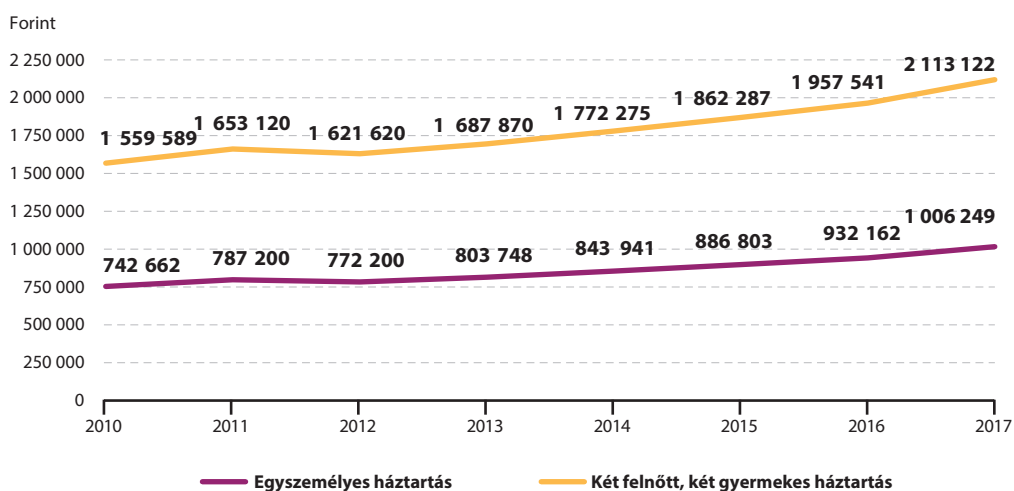

2.7. A relatív jövedelmi szegénység

A relatív jövedelmi szegénység azokat sújtja, akiknek a jövedelme nem éri el a szegénységi küszöböt (az ekvivalens mediánjövedelem 60%-át). A mutató relatív, azaz nem az egyén abszolút jövedelmi helyzetéről ad képet, hanem azt mutatja, hogy az adott személy a társadalom többi tagjához képest mennyi jövedelemmel rendelkezik. Magyarországon 2017-ben az egyszemélyes háztartásokra vonatkozóan az éves szegénységi küszöb 7,9%-kal emelkedett 2016-hoz képest, és meghaladta az egymillió forintot.

E mellett 13,4-ről 12,8%-ra csökkent a jövedelmi szegények aránya. Jóval átlag fölötti a jövedelmi szegények aránya a munkanélküliek, valamint az egyszülős háztartások körében. 2017-ben minden második munkanélküli személy és minden harmadik egyszülős háztartás élt a szegénységi küszöb alatti jövedelemből.

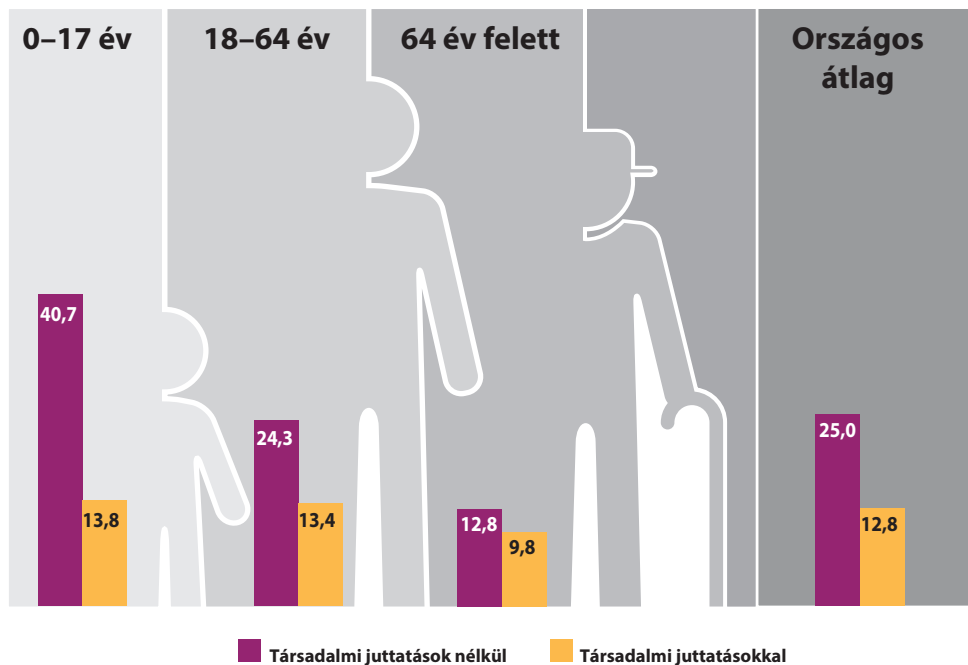
A szegénységi küszöb összege

Mindkét társadalmi csoport esetében romlott a mutató értéke 2016-hoz képest. A gyermekes háztartások jövedelmi szegénységi aránya – 1,5 százalékpontos javulás mellett – 12,6, míg a gyermektelen háztartásoké valamivel alacsonyabb, 11,9% volt 2017-ben. A gyermekes és gyermektelen háztartások szegénységi aránya közötti eltérés az elmúlt években egyre szűkült. 2012-ben még 9,6 százalékponttal volt magasabb a gyermekes háztartások jövedelmi szegénységi aránya, 2017-ben már csak 0,7 százalékponttal. A 65 éves és annál idősebb korosztály szegénységi aránya átlag alatti, 9,8% volt 2017-ben. A dolgozói szegénység 10,2-ről 8,5%-ra csökkent 2017-ben, elsősorban a minimálbér növekedésének köszönhetően.

A jövedelmi szegénységi arány társadalmi juttatásokkal³ és azok nélkül korcsoportonként, 2017

3 A társadalmi juttatásokban a nyugdíjak nem szerepelnek.

Az államháztartás szociális kiadásai jelentősen csökkentik a rászoruló társadalmi csoportok jövedelmi szegénységét. A szociális transzferek nélkül számított szegénységi arány 2017-ben 25%-ot tett ki, vagyis minden negyedik ember a szegénységi küszöb alatti jövedelemmel rendelkezne, ha nem részesülne szociális ellátásokban. A szociális transzferek legnagyobb szerepet a gyermekek szegénységének csökkentésében játszanak, amelyek nélkül háromszor annyi gyermeket érintene a jövedelmi szegénység.

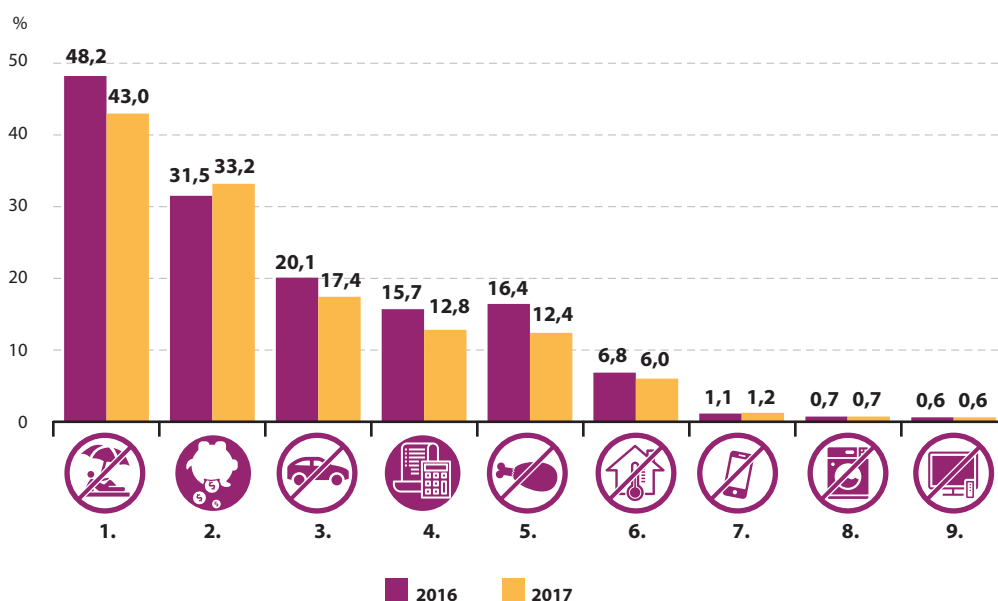

2.8. Súlyos anyagi depriváció

Az anyagi depriváció bizonyos javaktól és szolgáltatásoktól való megfosztottságot jelent. Azokat, akik a meghatározott kilenc tételből⁴ legalább négyben érintettek, súlyosan depriváltaknak tekintjük. Magyarországon a szegénység egyes dimenziói közül ezen mutató értéke javult a legnagyobb mértékben, 2012 óta 1 millió 735 ezer fővel csökkent a súlyosan depriváltak száma. 2017-ben a népesség 10,2%-át, 974 ezer főt érintett a súlyos anyagi nélkülözés, 2016-hoz képest 426 ezer fővel kevesebbet. 2017-ben a súlyos anyagi depriváció jóval átlag feletti mértékben sújtotta a munkanélkülieket (41,1%), a három- vagy többgyermekes, valamint az egyszülős háztartásokat (22,0 és 21,2%).

2017-ben a népesség 43,0%-a élt olyan háztartásban, amelyben nem engedhette meg magának a háztartás minden tagja az évi egyhetes üdülést. Ez közel 500 ezer fővel kevesebbet jelent, mint egy évvel korábban. A lakosság egyharmada nem engedhetett meg magának egy egyszeri, 77 ezer forint összegű váratlan kiadást, 1,7 százalékponttal nagyobb arányt jelent, mint egy évvel korábban. A népesség 17,4%-a a 2016. évinél 255 ezer fővel kevesebben éltek olyan háztartásban, amely anyagi okok miatt nem rendelkezett gépkocsival.

A depriváció egyes tételeiben⁴ érintett személyek aránya

4 1. Évi egyhetes üdülés hiánya. 2. Váratlan kiadások fedezetének hiánya. 3. Anyai okból nincs személygépkocsija. 4. Hiteltörlesztéssel vagy lakással kapcsolatos fizetési hátralék. 5. Kétnaponta húsfétel fogyasztásának hiánya. 6. Lakás megfelelő fűtésének hiánya. 7. Anyagi okból nincs telefonja. 8. Anyagi okból nincs mosógépe. 9. Anyagi okból nincs színes televíziója.

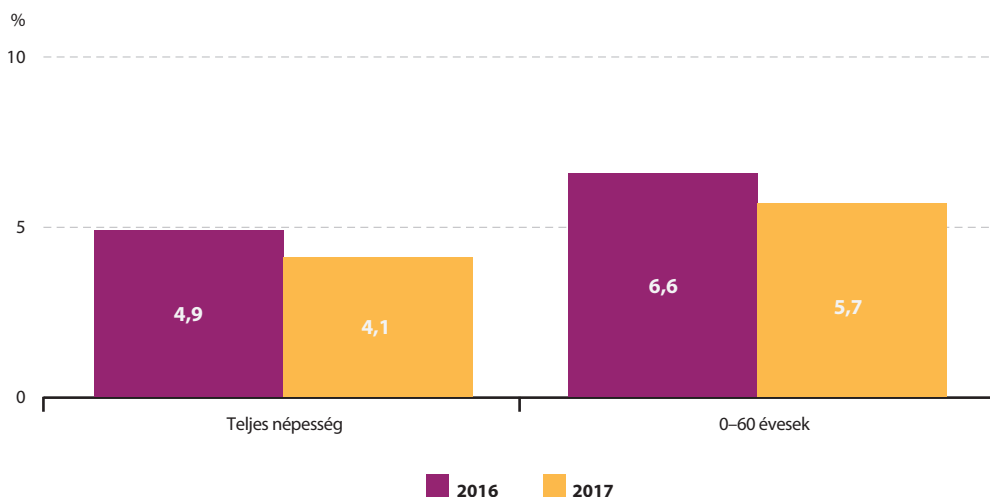

2.9. Nagyon alacsony munkaintenzitás

A háztartások legfőbb bevételi forrása a munkajövedelem, anyagi helyzetüket elsődlegesen a háztartástagok munkaerőpiaci pozíciója befolyásolja. Ezért a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés harmadik komponense a nagyon alacsony munkaintenzitás aránya. A munkaintenzitás a 18 és 59 éves háztartástagok munkában eltöltött idejét méri. Azok a háztartások tartoznak a nagyon alacsony munkaintenzitásúak közé, amelyekben a munkaképes korú tagok a lehetséges munkaidejük kevesebb mint 20%-át töltötték munkával a kérdezést megelőző évben.

2017-ben a teljes népesség 4,1%-a, 398 ezer fő élt nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban, 70 ezerrel kevesebben, mint 2016-ban. A 0–60 éves korosztály 5,7%-a élt munkaszegény háztartásban.

A nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya

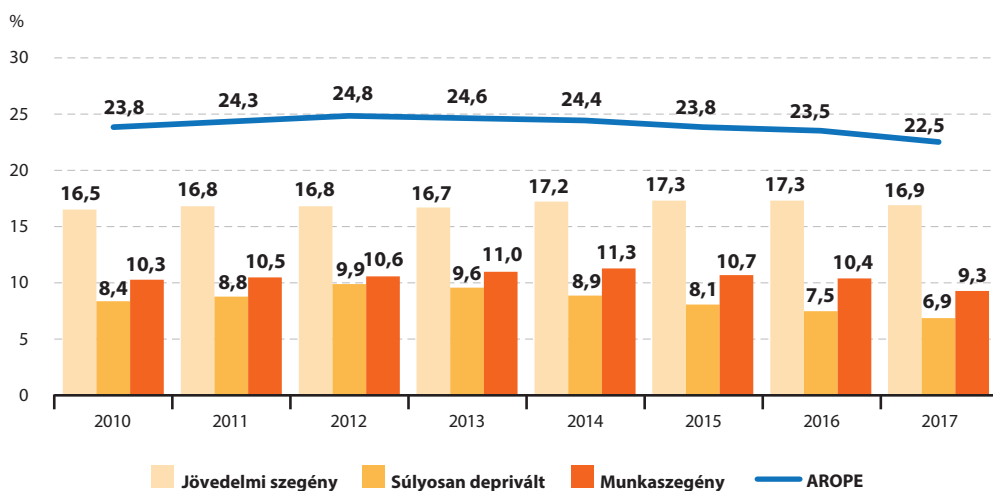

2.10. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés az Európai Unióban

A 2016-os referenciaévre vonatkozóan az EU tagállamaiban⁵ összesen 113 millió embert érintett a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata, 5 millió fővel kevesebbet, mint 2015-ben. Az érintettek az összné-
pesség 22,5%-át tették ki. Az adott ország népességének arányában kifejezve legkevesebben Csehországban (12,2%), Finnországban (15,7%) és Szlovákiában (16,3%), legtöbben Bulgáriában (38,9%), Romániában (35,7%) és Görögországban (34,8%) voltak kitéve a szegénység vagy kirekesztődés kockázatának. 2016-ban az unióban összesen 85 millió fő élt az egyes országokra számított szegénységi küszöb alatti jövedelemből. A súlyosan depriváltak száma uniós szinten összesen 34,8 millió főt tett ki, a lakosság 6,9%-át, míg a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők száma 34,4 millió volt (9,3%), amely 4,7 millió fővel kevesebb az egy évvel korábbinál.

A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya és dimenziói az EU tagállamainak dimenziókénti átlagában

5 A 2.10. fejezetben az évszámok a felvétel éveire vonatkoznak, a referenciaév egyvel korábbi, mint a többi fejezetben.

3. A HÁZTARTÁSOK FOGYASZTÁSA

3.1. A háztartások fogyasztási kiadásainak időbeni alakulása

A 2010 és 2017 közötti időszakban a lakosság fogyasztása egy főre jutóan 772,4 ezerről 1 millió 106 ezer forintra emelkedett, amely reálértéken 25,1%-os kiadásbővülést jelent.

A 2008-as válságot követően visszafogott lakossági fogyasztás reálértéken 2012-ig stagnált, illetve csökkent, érdemben 2014-től kezdett emelkedni. A kedvező tendencia a 2,4%-os fogyasztóiár-emelkedés mellett 2017-ben is folytatódott, amikor az egy főre jutó összes személyes célú kiadás folyó áron 8,2, reálértéken 5,7%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest.

Minél magasabb életszínvonalon él egy háztartás, annál kisebb arányt képviselnek költségeiből a létfenntartáshoz szorosan kapcsolódó, alapvető kiadási tételek (élelmiszerek, lakásfenntartás, közlekedés). Ezek összes kiadásból mért aránya a válságot közvetlenül követő években volt a legmagasabb, 59–60% körüli. 2015-től a háztartások fogyasztási szerkezete javult, és e három, alapvetőnek tekintett fogyasztási csoport aránya csökkent, 2017-ben a kiadások 56,4%-át tették ki.

A háztartások egy főre jutó kiadásainak alakulása

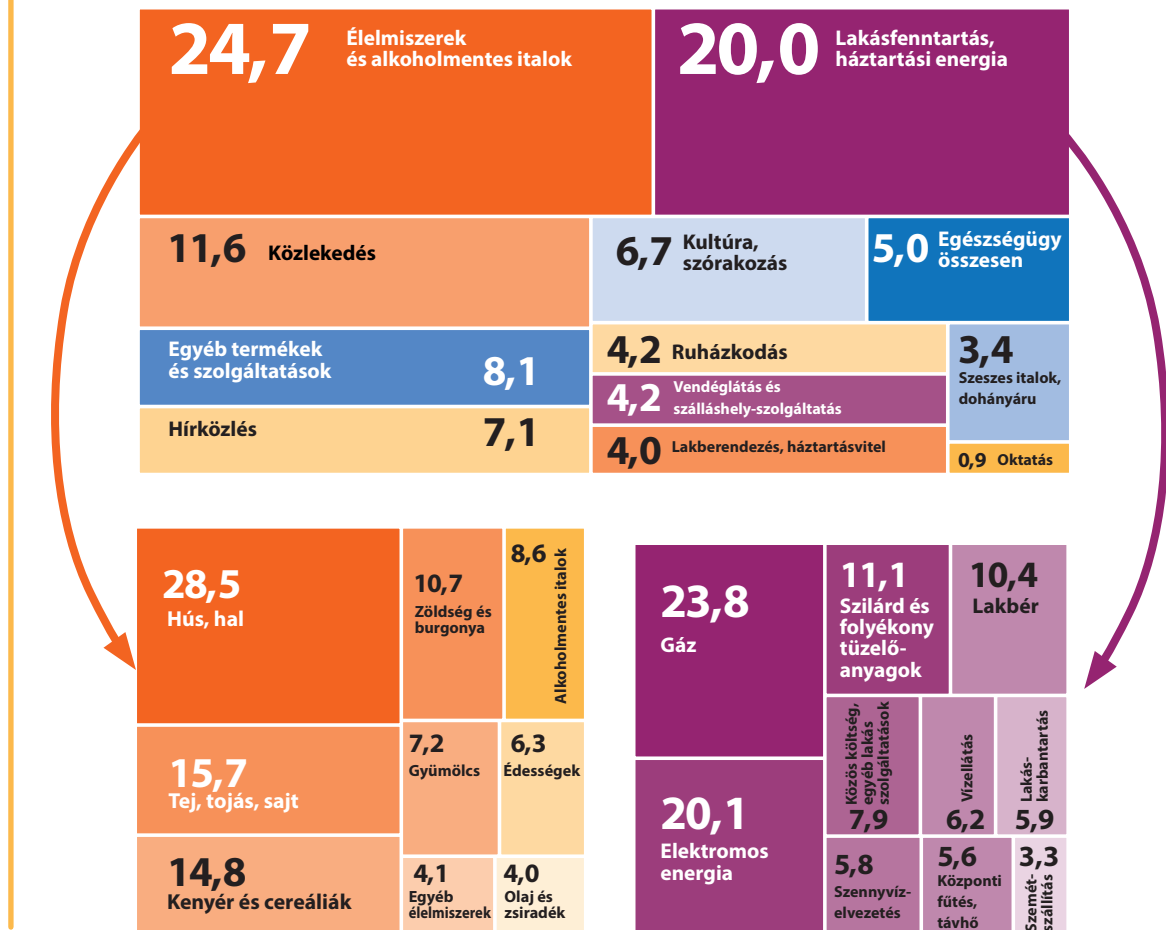

3.2. A háztartások fogyasztási kiadásainak szerkezete

A háztartások három legnagyobb kiadási tétele közül az élelmiszerekre és alkoholmentes italokra 273,0 ezer, lakásfenntartásra és háztartási energiára 221,6 ezer, közlekedésre és szállításra átlagosan 128,8 ezer forintot fordítottak a háztartások fejenként 2017-ben. Minden fogyasztási csoportban nőtt a fogyasztás, reálértéken a legnagyobb mértékben, 17,5%-kal a vendéglátás- és szálláshely-szolgáltatási kiadások emelkedtek. A legvisszafogottabb növekedési ütem pedig a lakásfenntartás és háztartási energia terén volt, ahol a kiadások nagysága 1,6%-kal haladta meg az egy évvel korábbit.

A kiadások legnagyobb szelete az élelmiszerre és alkoholmentes italokra fordított összeg, amelyekre 273,0 ezer forintot adott ki a lakosság egy főre jutóan, reálértéken 7,9%-kal többet az előző évinél. A háztartások második legnagyobb kiadási csoportja a lakásfenntartási és háztartási energia volt, a 2017-ben erre fordított 221,6 ezer forintos egy főre jutó összeg folyó áron 2,7, változatlan áron 1,6%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A lakásfenntartási kiadások háromötödét, 134,3 ezer forintos egy főre jutó éves összeggel az elektromos energia, gáz és egyéb tüzelőanyagok csoportja tette ki. A harmadik legnagyobb kiadási rész a közlekedés és szállítás, amelyre egy főre vetítve 128,8 ezer forintot költött a lakosság, az összes fogyasztási kiadás 11,6%-át. A közlekedési kiadások 59,3%-át, 76,4 ezer forinttal az üzemanyag-vásárlás tette ki.

A háztartások fogyasztásának belső szerkezete, %, 2017

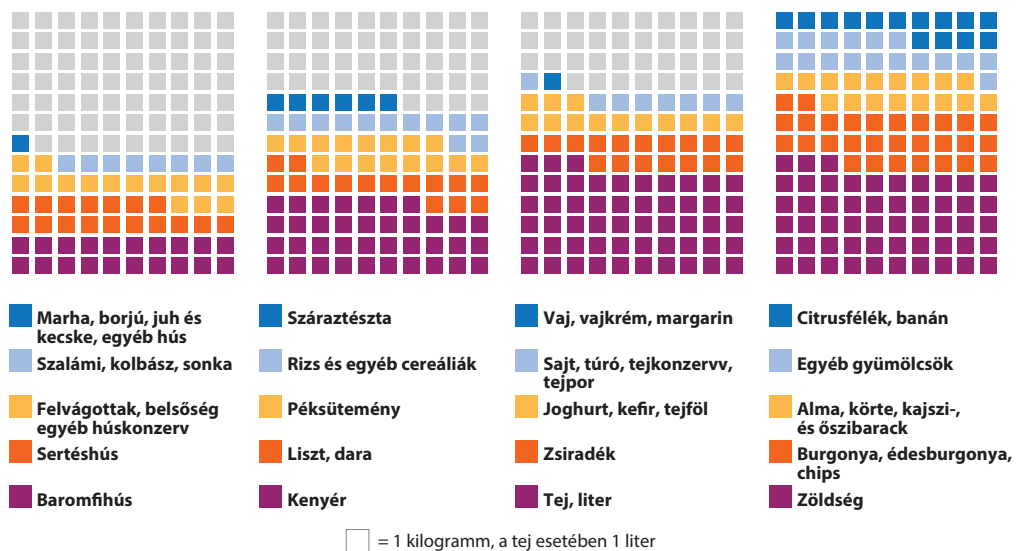
3.3. Az egy főre jutó élelmiszer-mennyiségek alakulása

2017-ben a háztartásban fogyasztott, egy főre jutó cereáliák mennyisége (86,3 kilogramm) az előző évhez hasonlóan alakult, ezen belül a kenyérfogyasztás kismértékben csökkent (37-ről 36,7 kilogrammra), a péksüteményeké pedig 11,3%-kal, 16,2 kilogrammra nőtt.

Egy főre jutóan 61,1 kilogramm húst fogyasztott a lakosság, ezen belül a baromfihúsé éves szinten 0,7 kilogrammra emelkedett, ebben közrejátszott a termék áfakulcsának 5%-os sávba sorolása miatti jelentős (14,8%-os) árcsökkenés. A sertéshús ára ugyanakkor számottevően emelkedett (10%-kal), aminek a hatására az elfogyasztott mennyiség 7,9%-kal visszaesett.

A lakosság összességében egy főre jutóan 48,8 kilogramm gyümölcsöt vásárolt 2017-ben, 9,2%-kal többet, mint az előző évben. A hazai gyümölcsök közül almából 11,3, őszibarackból 3,2 kilogramm fogyott, 7,2, illetve 18,5%-kal több, mint 2016-ban. A citrusfélék és a banán fogyasztása 2,6, illetve 10,2%-kal emelkedett. A lakosság 52,5 kilogrammos zöldségfogyasztása 0,7, a 28,9 kilogrammos burgonyafogyasztása pedig 0,5 kilogrammallyal növekedett a 2016-hoz képest.

Az egy főre jutó élelmiszer-fogyasztás mennyisége, 2017

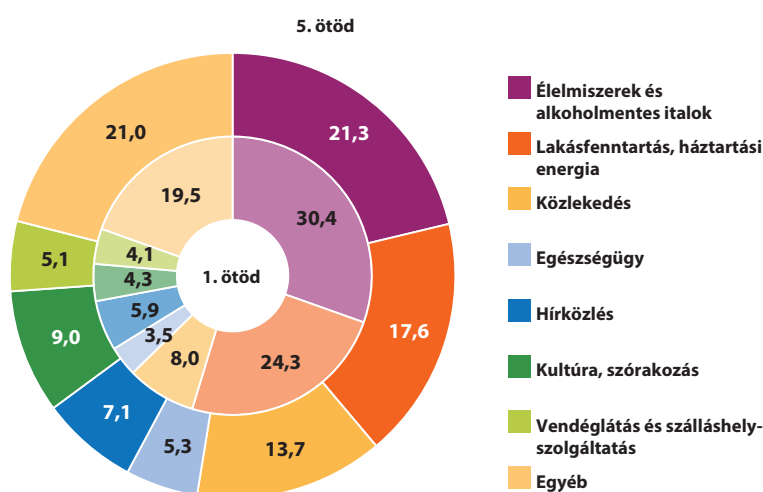

3.4. A háztartások fogyasztása a különböző jövedelmi csoportokban

A legmarkánsabban a jövedelmi helyzettel függ össze a fogyasztás, minél magasabb egy háztartás jövedelme, annál többet költ. 2017-ben a legfelső jövedelmi ötödben élők 3,7-szer annyit adtak ki egyéni fogyasztásukra, mint a legalsó ötödbe tartozók. A legszegényebbek kiadásai az országos átlag kevesebb mint felét, a legfelső ötödben élőké annak 1,7-szeresét tették ki. A kiadás nagysága 2017-ben az előző évhez képest az alsó jövedelmi ötödben 6,4, a legfelsőben 9,0%-kal nőtt.

Élelmiszerre a legszegényebbek 158,1 ezer forintot, 6,8%-kal többet költöttek 2017-ben, mint 2016-ban, míg a leggazdagabbak egy főre jutó éves élelmiszerkiadása 403,5 ezer forintot tett ki, amely 13,6%-kal meghaladta az előző évit. A lakásfenntartási kiadásokra az alsó jövedelmi ötödbe tartozók egy főre jutóan 126,0 ezer forintot, a felső ötödben élők pedig 333,8 ezer forintot adtak ki, 3309, illetve 6560 forinttal többet, mint 2016-ban. A közlekedési kiadás a legalsó jövedelmi kategóriában az átlag 32,4%-a (41,7 ezer forint), a legfelső ötödben annak több mint kétszerese (260,3 ezer forint) volt, az előző évinél 1,2, illetve 15,7%-kal több. A fogyasztás szerkezetében is jelentősek a különbségek az eltérő jövedelmi kategóriákban. Míg a lakosság leggazdagabb 20 százaléka kiadásainak 52,6%-át tette ki az élelmiszerre, a lakásfenntartásra és a közlekedésre fordított alapvető szükségletek kielégítése, addig a legszegényebb jövedelmi ötödbe tartozókének a 62,7%-át. Ugyanakkor az 5. jövedelmi ötödben élők kiadásaiból (4,7, illetve 1,2 százalékponttal) nagyobb hányadot képviseltek a kultúrára, valamint a hírközlésre fordított összegek, mint az 1. ötödbe tartozóknál.

Az egy főre jutó fogyasztás szerkezetének megoszlása a két szélső jövedelmi ötödben, %, 2017

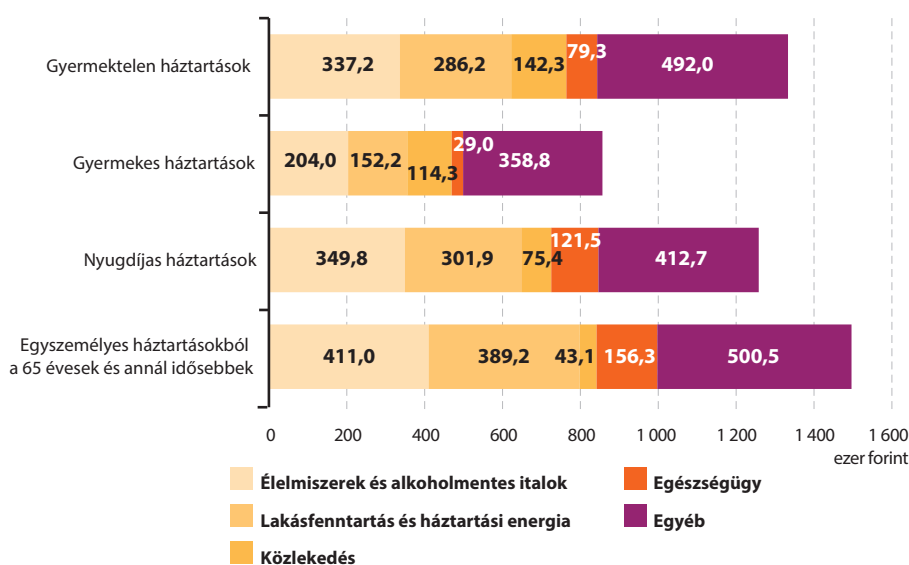

3.5. Fogyasztás a különböző társadalmi csoportokban

A nyugdíjas háztartások aránya az összes háztartáson belül 29,5% volt 2017-ben. Egy főre jutó személyes célú kiadásuk 1 millió 261 ezer forintot tett ki, ami 85,2 ezer forinttal, folyó áron 7,2%-kal magasabb az egy évvel korábbinál. Fogyasztási kiadásaik évről évre meghaladják az országos átlagot, 2017-ben 14,0%-kal. A nyugdíjasok fogyasztási szerkezetének sajátossága, hogy háztartásaikban az átlagosnál magasabb (3,9 százalékponttal) a lakásfenntartási kiadások súlya, mivel háztartásaikban az átlagosnál többnyire kevesebb személy, gyakran mindössze 1 fő él, így a fix költségek nem oszlanak meg. Az életkor sajátosságaiból adódó magasabb gyógyszerköltségeik miatt egészségügyi kiadásokra átlagosan 2,2-szer többet, 121,5 ezer forintot adtak ki, ami azokban a háztartásokban a legmagasabb, ahol csak 65 éves és annál idősebb személy él.

A gyermekes háztartások egy főre jutó átlagos éves fogyasztása 858,3 ezer forint volt 2017-ben, ami folyó áron 10,5, reálértéken 7,9%-kal magasabb, mint az előző évben. A gyermekes háztartások helyzete az előző évhez képest kedvezően változott, fogyasztásukat minden csoportban növelték. A gyermekesekkel szemben a gyermektelen háztartások az átlagosnál magasabb életszínvonalon élnek. Egy főre jutó személyes célú kiadásuk összege 2017-ben 1 millió 337 ezer forint volt, 20,9%-kal meghaladta az országos átlagot.

A háztartások egy főre jutó fogyasztásának alakulása a különböző társadalmi csoportokban, ezer forint, 2017

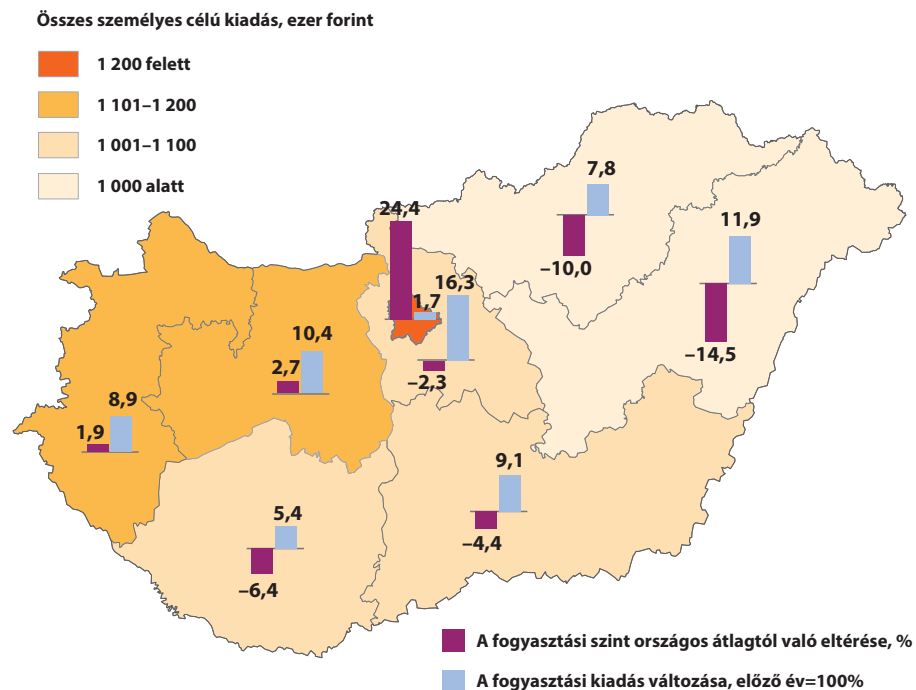

3.6. A fogyasztás területi különbségei

Településtípusonként vizsgálva a kiadás nagyságát, Budapest dominanciája érvényesül, ahol az 1 millió 376 ezer forint, egy főre jutó éves fogyasztási kiadás az országos átlagot 24,4%-kal meghaladta. A települési lejtőn lefelé haladva folyamatosan csökken a fogyasztás, ami a megyeszékhelyeken és a többi vidéki városban 1 millió 196 ezer, a vidéki városokban 1 millió 33 ezer forintot tett ki. Az egy főre jutó éves összeg a községekben volt a legalacsonyabb, 972,6 ezer forint, ami az országos átlag 87,9%-a.

Régióként vizsgálva 2017-ben az előző évhez képest Pest régióban nőtt legdinamikusabban (16,3%-kal) a fogyasztás, ahol a kimagasló növekedés ellenére a fogyasztás színvonala az országos átlagtól még mindig 2,3%-kal elmaradt. A kiadás növekedésének mértéke a pesti régiót követően Észak-Alföldön (11,9%), Közép-Dunántúlon (10,4%) és Dél-Alföldön (9,1%) volt a legmagasabb. A jelentős növekedéssel a két alföldi régió fogyasztása ugyan felzárkózást mutat, de még mindig elmarad az átlagostól, a legmarkánsabban Észak-Alföldön, ahol a fogyasztási kiadás az országos átlag mindössze 85,5%-át tette ki. Átlag körül fogyasztottak Közép- és Nyugat-Dunántúl lakosai, és jóval átlag felett (124,4%) a budapesti háztartások.

A háztartások egy főre jutó éves átlagos fogyasztási kiadása régióként, 2017

3.7. A háztartások tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottsága

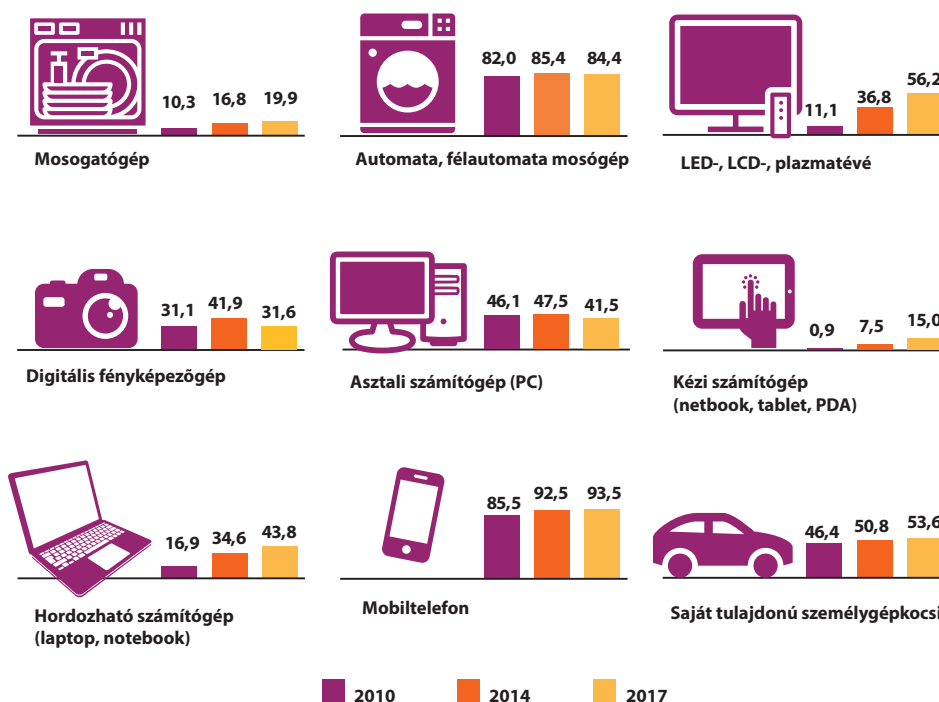
A háztartások tulajdonában lévő tartós fogyasztási cikkek állománya évről évre gyarapodik, néhány alapvető cikk esetében, mint például a televízió és a mosógép, megközelíti a teljes ellátottságot. Napjainkban az infokommunikációs, a szórakoztató elektronikai eszközök, valamint a háztartási berendezések kínálata rohamosan bővül, ami jelentős keresletet generál a lakosság körében.

A hagyományos televíziókészülékek száma évről évre csökken, viszont emelkedik a LED-, LCD-, plazmatelevízióké. A növekedés üteme kimagasló, míg 2010-ben a háztartások 11,1, négy évvel később már 36,8, 2017-ben pedig 56,2%-a rendelkezett síkképernyős tévével.

A számítógépek típusai között az utóbbi években folyamatos átrendeződés tapasztalható. 2010-ben a háztartások 46,1%-ában volt asztali számítógép, noha még mindig ez a típus a legelterjedtebb, 2017-ben már csak a háztartások 41,5%-ában használták, mert a lakosság ezen a területen is egyre inkább áttért a mobil eszközök használatára. 2017-ben a háztartások 43,8%-a lappal, notebookkal, 15,0%-a netbookkal, tablettel rendelkezett, ami 26,9, illetve 14,1 százalékpontos növekedés 2010-hez képest.

Napjainkban szinte minden háztartásban van mobiltelefon, jellemzően több is, száz háztartásra 194 darab jut. A háztartási nagygépek közül 2010-ben a háztartások 10,3, 2017-ben már 19,9%-a használt mosogatógépet. A saját tulajdonú személygépkocsi száz háztartásra jutó száma 2010-ben 51 volt, 2017-ben már 63.

A háztartások tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottsága, %

4. FEJEZET – SZUBJEKTÍV JÓLLÉT*

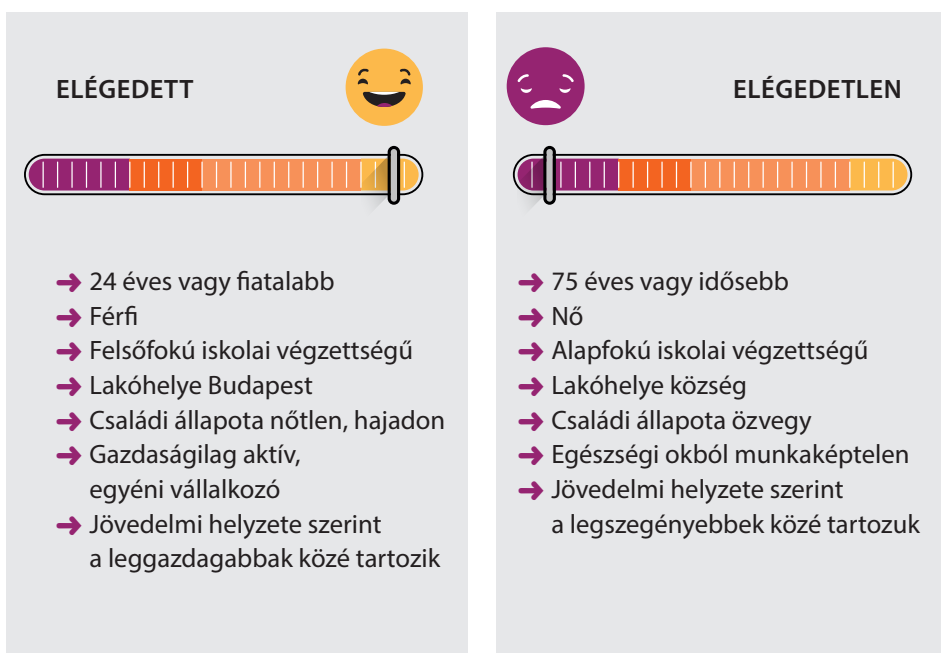
4.1. Élettel való elégedettség

Az élettel való elégedettséget mérő kérdés a szubjektív jóllét vizsgálatának egyik kulcsváltozója, melynek eredménye könnyen interpretálható és értelmezhető. A megkérdezettek egy 0–10-es skálán⁶ értéklik, hogy összességében mennyire elégedettek az életükkel. 2018-ban a 16 éves és annál idősebb lakosság válaszainak átlagértéke 6,51 volt, ami az előző évek 6,10-os mutatójához képest statisztikailag szignifikáns növekedést mutat. Mérséklődtek a nemek közti különbségek: a nők (6,48) és férfiak (6,54) szinte azonosan ítélték meg életelégedettségüket. Korcsoport szerint vizsgálva a korábban is megfigyelhető életkori lejtő nem változott, életükkel a 16–24 év közöttiek a leginkább elégedettek (7,33), míg a 75 éves és annál idősebbek a legkevésbé (5,60).

A legmagasabb befejezett iskolai végzettség és az életelégedettség között is igen erős az összefüggés. A legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkezők átlagosan 5,79-ra, az érettségivel nem rendelkező középfokúak 6,23-ra, az érettségizett emberek 6,78-ra, míg a felsőfokú végzettségűek 7,22-ra értékelték átlagosan az élettel való elégedettségüket. A tendencia igazodik a korábbi évek eredményeihez.

A területi különbségeket vizsgálva összességében elmondható, hogy a korábbi évekhez képest minden egyes régióban növekedett az élettel való elégedettség. A legkevésbé Észak-Magyarországon elégedettek (6,07), míg a legelégedettebbek a közép-dunántúliak (6,82). Az előző évekhez képest csökkentek a különbségek az egyes régiók között. Településtípus tekintetében elmondható, hogy általában minél nagyobb városban él valaki, annál elégedettebb az életével.

Az élettel való elégedettséget és elégedetlenséget valószínűsítő tényezők

* 2018-ban a SILC-felvétel kiegészítő felvételeként ismét a szubjektív jóllét került górcső alá, 15 kérdés alapján.

A részletesebb idősoros elemzés, illetve a nemzetközi összehasonlítás 2019-ben lesz elérhető.

⁶ Ahol a 0 jelentette, hogy egyáltalán nem elégedett, a 10-es pedig azt, hogy teljes mértékben elégedett az életével.

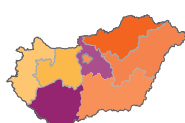
4.2. Életkörülményekkel való elégedettség

A különböző életkörülményekkel való elégedettség nagyban befolyásolja az egyén általános jóllétérzetét. A mérés minden esetben egy 0–10-ig terjedő skálán történt, az általános elégedettséghez hasonlóan.

A munkával való elégedettség a 16 éves és annál idősebb, gazdaságilag aktívak körében átlagosan 7,08 volt 2018-ban. Minél magasabb valakinek az iskolai végzettsége, annál elégedettebb a munkájával. A legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkezőknél csupán 6,10, a felsőfokú végzettségűek körében 7,64 az átlag. Különbség van a középfokú végzettségűek között aszerint, hogy rendelkeznek-e érettségivel, vagy sem. Előbbiek 7,16-ra, utóbbiak 6,89-ra értékelték a munkájukkal való elégedettségüket.

2018-ban a kedvelt dolgokkal tölthető idő mennyiségével való elégedettség átlagértéke (6,37) szinte megegyezik a korábbi években megfigyelt értékekkel. Ez a fajta elégedettség erősen függ az egyén életkorától: míg a 16–24 éves korosztály a leginkább elégedett (7,05), addig a 35–44 évesek körében figyelhető meg a legalacsonyabb átlagérték (5,98). Az idősebb korosztály felé haladva fokozatosan nő az elégedettség, kivétel ez alól a 65–74 évesek köre, náluk ugyanis a növekedés mértéke eltér az alattuk-felettük lévő korosztályokétól. Ez valószínűleg a nyugdíjas évek kezdetével függ össze. A 8 és 10 közötti értéket adók aránya ebben a korosztályban 42%, amit csak a 16–24 évesek közé tartozók 48%-os aránya haladott meg.

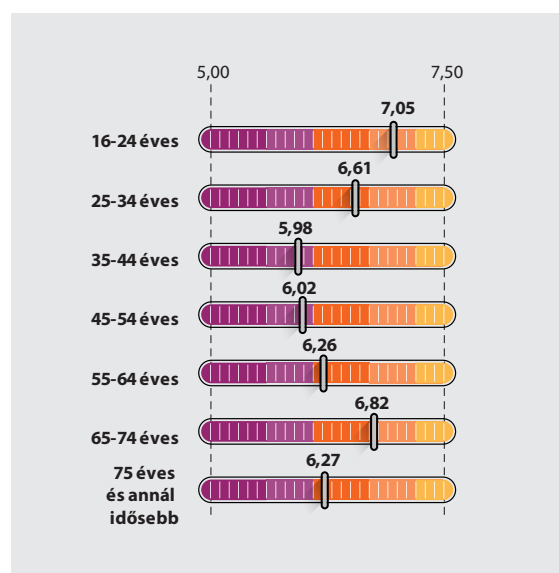
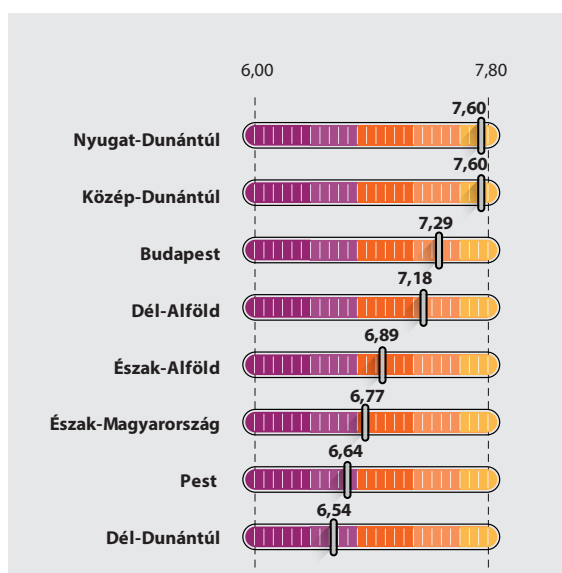
A háztartás anyagi helyzetével való elégedettség az elmúlt évek viszonylag állandó 5,2–5,3-es átlagértékéről 5,53-ra nőtt. A háztartás anyagi helyzetével való elégedettség az egyén iskolai végzettségével párhuzamosan emelkedik. A legfeljebb alapfokú végzettségűek átlagosan 4,62-ra, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők 6,56-ra értékelték az elégedettségüket. A középfokú végzettségűek körében azok, akik nem rendelkeznek érettségivel, átlagosan 5,22-ra, az érettségizettek 5,76-ra értékelték elégedettségüket.

A lakókörnyezet minőségével való elégedettség régiók szerint, 2018

A kedvelt dolgokkal tölthető idő mennyiségével való elégedettség korcsoportok szerint, 2018

4.3. Mentális közérzet

A mentális közérzetet négy érzelmi állapot megélt gyakorisága (mindig, többnyire, időnként, ritkán, soha) alapján vizsgáltuk. Ezek közül kettő pozitív (boldog, nyugodt és békés), kettő pedig negatív érzelmi állapotot (lehangolt, ideges) tükröz.

Összességében elmondható, hogy a pozitív érzelmi állapotok gyakorisága meghaladja a negatívakét. 2018-ban a megkérdezettek 58,0%-a nyilatkozott úgy, hogy többnyire vagy mindig boldognak érezte magát, míg csupán 7,3%-uk számolt be gyakori lehangoltságról. Ezen túlmenően a megkérdezettek 66,4%-a érezte úgy, hogy többnyire vagy mindig nyugodt, ezzel szemben az idegességet ilyen gyakran érzők aránya csupán 9,8% volt. A megélt érzelmi állapotok gyakorisága erősen összefügg az egyén életkorával. Az életkor előrehaladtával fokozatosan csökken a mindig vagy többnyire magukat boldognak érzők aránya, a 16–24 éves korosztályon belüli arányuk még 78,7%, a 75 éves és annál idősebbeknél már csupán 38,5% volt. A nyugodtság vizsgálatánál is csökkenő tendencia figyelhető meg az életkor növekedésével, ám – mint a kedvelt dolgokkal töltött idő mennyiségével való elégedettségénél – a 65 éves és annál idősebbek körében megnő a gyakori nyugodtságról beszámoló aránya.

A negatív érzelmi állapotokat tekintve a 16–24 évesek általában gyakrabban érzik magukat lehangoltnak (4,1%) mindig vagy többnyire, mint a következő korosztályba tartozó 25–34 évesek (1,9%), de a legnagyobb arányban a 75 éves és annál idősebbek közül számoltak be gyakori lehangoltságról (13,5%). A gyakori idegességérzet pedig általában a középkorúakat érinti a leginkább (11% körül), míg a 16–24 éveseket a legkevésbé (6,8%).

Családi állapot szerint vizsgálva a nőtlen, hajadon családi állapotúak kétharmada nyilatkozta azt, hogy többnyire vagy mindig boldog volt az utóbbi időben, az özvegyek körében ez az arány mindössze 33,7% volt. A gyakori nyugodtságérzet is a nőtlenekre, hajadonokra jellemző a leggyakrabban (71,5%), míg az elváltakra a legkevésbé (57,8%). A családi állapot nagyban befolyásolja a negatív érzelmi állapotok gyakoriságának előfordulását. A gyakori lehangoltság az özvegyekre jellemző a leginkább (14,1%) és a házasokra – akik együtt élnek házastársukkal – a legkevésbé (5,3%), míg a gyakori idegesség az elváltaknál fordul elő a leggyakrabban (13,7%), és azoknál a házasoknál a legkevésbé, akik nem élnek együtt házastársukkal (6,6%).

A különböző érzelmi állapotok gyakoriságának megoszlása, 2018

